

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Університет Сент-Клауд, штат Міннесота, США
Інститут зернових культур НААН України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Уманський національний університет садівництва
Університет усіх святих Медичний коледж Сент-Вінсент і Гренадіна

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ: ПРОЄКТИ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ

I Міжнародна науково-практична конференція
Старобільськ, Україна, 15-16. XII. 2020 р.

НАУЧНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ: ПРОЕКТЫ, ИССЛЕДОВАНИЯ, ПЕРСПЕКТИВЫ

I Международная научно-практическая конференция
Старобельск, Украина, 15-16. XII. 2020 г.

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS: PROJECTS, RESEARCH, PROSPECTS

I International Scientific-Practical Conference
Starobilsk, Ukraine, December 15-16, 2020

Старобільськ / Старобельск / Starobilsk – 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Університет Сент-Клауд, штат Міннесота, США

Інститут зернових культур НААН України

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Луганський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Уманський національний університет садівництва

Університет усіх святих Медичний коледж Сент-Вінсент і Гренадіна

**НАУКОВІ ЗДОБУТКИ:
ПРОЄКТИ, ДОСЛІДЖЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції
Старобільськ, Україна, 15-16. XII. 2020 р.

**НАУЧНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ:
ПРОЕКТЫ, ИССЛЕДОВАНИЯ, ПЕРСПЕКТИВЫ**

Материалы I Международной научно-практической конференции
Старобельск, Украина, 15-16. XII. 2020 г.

**SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS:
PROJECTS, RESEARCH, PROSPECTS**

Materials of the 1st International Scientific-Practical Conference
Starobilsk, Ukraine, December 15-16, 2020

Старобільськ / Старобельск / Starobilsk

2020

УДК 001.891

*Затверджено Вченою радою
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
(протокол № 5 від 24.12.2020)*

Н-34 Наукові здобутки: проекти, дослідження, перспективи : Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. – Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. – 269 с.

Збірник містить матеріали доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції, що відбувалася 15–16 грудня 2020 року в м. Старобільськ, Україна. Результати робіт віддзеркалюють сучасний стан і основні напрямки досліджень у галузях природничих, аграрних, медичних та педагогічних наук.

Для наукових співробітників, викладачів, аспірантів і студентів вищих навчальних закладів.

Н-34 Научные достижения: проекты, исследования, перспективы : Материалы I Международной научно-практической конференции. – Старобельск : Изд-во ГУ «ЛНУ имени Тараса Шевченко», 2020. – 269 с.

В сборнике представлены материалы I Международной научно-практической конференции, проходившей 15-16 декабря в г. Старобельск, Украина. Результаты работ отражают современное состояние и основные направления исследований в отраслях естественных, аграрных, медицинских и педагогических наук.

Для научных сотрудников, преподавателей, аспирантов и студентов высших учебных заведений.

Н-34 Scientific Achievements: Projects, Research, Prospects : Materials of the 1st International Scientific-Practical Conference. – Starobilsk : Luhansk Taras Shevchenko National University, 2020. – 269 p.

The collection contains materials of the 1st International Scientific and Practical Conference, held on December 15-16 in Starobilsk, Ukraine. The results of the work reflect the current state and the main directions of research in the fields of natural, agricultural, medical and pedagogical sciences.

For researchers, teachers, graduate students and students of higher educational institutions.

Всі матеріали подано в авторській редакції.

ISBN 978-617-7832-76-7

© ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2020

¹Чаплыгина А. Б., ²Надточий А. С., ³Литвиненко С. П., ⁴Евтушенко Г. А.,
⁵Руденко В. П., ⁵Руденко А. Г., ⁶Гусар Е. Ю., ⁶Чован А. А., ⁶Жадько Д. С.,
⁷Сороковенко Р. Р., ⁸Кальченко А. Ю., ⁹Савинская Н. А.

¹заведующая кафедрой зоологии, профессор, Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды, г. Харьков, Украина, iturdus@ukr.net

²старший научный сотрудник, Научно-исследовательское учреждение «Украинский научно-исследовательский институт экологических проблем» (УКРНИИЭП), г. Харьков, Украина, anna_sylvia@ukr.net

³ассистент кафедры биологии и агрономии, ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко», г. Старобельск, Украина, litvinenko.fpn@gmail.com

⁴доцент кафедры биологии и агрономии, ГУ «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко», г. Старобельск, Украина, evtushenko.fpn@gmail.com

⁵научные сотрудники, Национальный природный парк Джарылгачский, г. Скадовск, Украина, ⁶Украинское общество охраны птиц, Киев, Украина

⁷аспирант кафедры зоології, Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды, г. Харьков, Украина

⁸преподаватель, Чугуево-Бабчанский лесной колледж, пос. Кочеток (Харьковская обл.), Украина

⁹руководитель отделения, Украинская академия лидерства, Харьков, Украина, nsavynska@ual.org.ua

МАТЕРИАЛЫ К ИЗУЧЕНИЮ ОРНИТОФАУНЫ ОСТРОВА ДЖАРЫЛГАЧ

Остров Джарылгач расположен на территории водно-болотного угодья международного значения «Каркинитский и Джарылгачский заливы»; он является ключевым объектом для мигрирующих птиц в Афро-Евразийском миграционном коридоре. Для исследования орнитофауны на о. Джарылгач (Джарылгачский НПП) в 2015-2019 годах организовано 5 экспедиций (12.08-21.08.2015, 03.05-09.05.2016, 10.05-17.05.2017, 30.04-09.05.2019, 30.04-09.05.2019). Сбор данных по миграции птиц проводили с использованием трех методов: визуальные ежедневные учеты на наблюдательном пункте, на маршрутах, а также отловы с помощью паутинных сетей. Маршрутными учетами была охвачена большая часть территории о. Джарылгач: внутренние озера, расположенные вблизи урочища «Маяки» (восточный край острова); морское побережье и береговая территория острова со стороны Каркинитского залива; морское побережье, прибрежные озера и береговая территория острова со стороны Джарылгачского залива; степные участки с древесной растительностью в средней части острова; внутренние озера в западной части острова. Проведен учет и картирование гнезд хищных птиц: кобчик (*Falco vespertinus*), обыкновенная пустельга (*Falco tinnunculus*) и ушастая сова (*Asio otus*). Проводили фотографирование птиц и биотопов острова.

Во второй декаде августа 2015 года (первая волна миграции птиц на о. Джарылгач) в результате учетных работ, отлова и кольцевания зарегистрировано 57 мигрирующих видов. Неворобьиные (*Non-Passeriformes*) представлены 35 видами (1506 особей), 9 отрядами и 15 семействами. Среди воробьинообразных (*Passeriformes*) отмечено 22 вида (5 семейств), 17 из них (68 особей) отловлены паутинными сетями и помечены стандартными кольцами (Руденко, Чаплыгина, Надточий и др., 2016, 2019).

Во время проведения весенних экспедиций (2016, 2017, 2019) в составе орнитофауны о. Джарилгач зарегистрировано 136 видов, объединенных в 18 отрядов и 39 семейств. Неворобьинообразные (*Non-Passeriformes*) представлены 84 видами, 27 семействами и 17 отрядами, среди которых доминировали *Charadriiformes* (35 видов), меньше выявлено: *Falconiformes* (11), *Anseriformes* (9), *Ciconiiformes* (8), *Columbiformes* (4) и другие. Воробьино-

образные (*Passeriformes*) включали 12 семейств и 52 вида, где 21 из них (97 особей) отловлены паутинными сетями и помечены стандартными кольцами.

Во время проведения экспедиций в 2015-2017 годах зарегистрировано 24 редких видов птиц, занесенных в Красную книгу Украины (2009) (Чаплыгина, Надточий, Литвиненко и др., 2018). В 2019 г. этот перечень пополнился еще 4 видами: колпица (*Platalea leucorodia*), средний крохаль (*Mergus serrator*), клинтух (*Columba oenas*), красноголовый сорокопуд (*Lanius senator*).

Полученные материалы видового разнообразия, численности гнездящихся и мигрирующих птиц, фенологии пролета, биотопического распределения, биологии размножения отдельных видов птиц, важны для инвентаризации и мониторинга орнитофауны территории НПП Джарылгачский.

Список использованной литературы

1. Руденко А. Г., Чаплыгина А. Б., Надточий А. С., Євтушенко Г. О., Руденко В. П., Литвиненко С. П. Результаты инвентаризации мигрирующих птиц на острове Джарылгач в августе 2015 года. *Бранта* : Сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции. 2016. Вып. 19. С. 99–111. **2. Чаплигіна А. Б.,** Надточій Г. С., Литвиненко С. П., Євтушенко Г. О., Чован О. О., Руденко В. П., Руденко А. Г., Савинська Н. О. Зустрічі рідкісних птахів на острові Джарилгач у 2015-2017 роках. *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ. Серія: «Conservation Biology in Ukraine».* Київ : Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. Вип. 7. Т. 2. С. 349–353. **3. Чаплигіна А.,** Надточій Г., Литвиненко С., Євтушенко Г., Руденко В. Дослідження орнітофауни острова Джарилгач. *Матеріали міжнародної зоологічної конференції «Фауна України на межі хх–ххі ст. стан і біорізноманіття екосистем природоохоронних територій», присвяченої 220 річниці від дня народження О. Завадського.* м. Львів – смт. Шацьк 12–15 вересня 2019 р. Львів : СПОЛОМ, 2019.

Чернявський М. В.

кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри екології Національного лісотехнічного університету України,
м. Львів, Україна, mt41251@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ КАРПАТСЬКИХ ЛІСІВ І ПОСИЛЕННЯ ЇХ ЕКОЛОГІЧНОЇ РОЛІ

За умов глобальних кліматичних змін гірські регіони і Карпатський регіон зокрема, відіграють без перебільшення життєдайну роль. Це передовсім збереження багатого і стабільного біотичного різноманіття, відновлення забрудненого повітря, забезпечення належного водного та кліматичного балансу, підтримання існування третини видів флори та фауни планети. Всесвітнім фондом природи Карпати зараховані до списку 200 найбільш важливих природних регіонів світу.

Тому такою важливою є особлива увага до проблем збереження соціального, економічного та природного потенціалу областей, що знаходяться по різні сторони кордонів на території Карпатських гір і гірських регіонів взагалі. Тим більше, що останнім часом внаслідок природних катаклізмів та техногенних катастроф у Карпатському регіоні виникло багато екологічних та соціальних проблем, вирішення яких виходять за межі однієї держави і потребують об'єднання зусиль і можливостей усіх європейських країн. ООН вважає, що «Карпатський регіон перебуває в реальній і безпосередній небезпеці через вирубку лісів та